

5/12/4/06

ศึกษาการบริการด้านการแพทย์และเภสัชกรรมของ
ทหารและตำรวจในประเทศไทย

ร.ต.อ.นภดล ทองนพเนื้อ

001115

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาเภสัชกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

I15885419

THE STUDY OF MILITARY AND POLICE MEDICAL AND
PHARMACEUTICAL SERVICES IN THAILAND

Pol. Capt. Hopdol Thongnopnua

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Pharmacy

Department of Pharmacy

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ศึกษาการบริการด้านการแพทย์และเภสัชกรรมของ
ทหารและตำรวจในประเทศไทย

โดย

ร.ต.อ.นภคล ทองนพเนื้อ

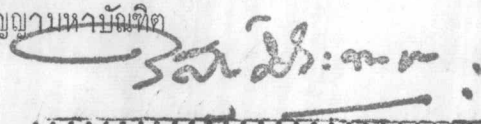
แผนกวิชา

เภสัชกรรม

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนาลีณี นิโครชานนท์
อาจารย์ ทวี ชนตระกูล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

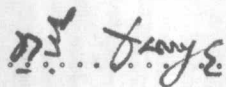
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ

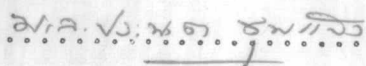
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิตสมาน กี่ศิริ)

.... กรรมการ

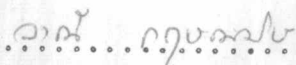
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนาลีณี นิโครชานนท์)

.... กรรมการ

(อาจารย์ ทวี ชนตระกูล)

.... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ มล.ประนศ ชุมแสง)

.... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาณี กฤษณมณี)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ศึกษาการบริการด้านการแพทย์และเภสัชกรรมของทหารและ ตำรวจในประเทศไทย
ชื่อนิสิต	ร.ต.อ.นภคด ทองนพเนื่อ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนาลินี นิโครธานนท์ อาจารย์ ทวี ธนตระกูล
แผนกวิชา	เภสัชกรรม
ปีการศึกษา	2520

บทคัดย่อ

การศึกษาการให้บริการทางการแพทย์และเภสัชกรรม ของทหารและตำรวจใน
ประเทศไทย เป็นการศึกษาเพื่อที่จะได้ทราบถึงลักษณะรูปแบบของการให้บริการ และผล
งานในการให้บริการทางการแพทย์และเภสัชกรรมแก่ทหารและตำรวจ เพื่อพิทักษ์รักษาชีวิต
ของกำลังพล เป็นสวัสดิการและเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจ

ผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ได้มีการจัดหน่วยงานตามรูปแบบของการให้
บริการ เพื่อให้มีการจัดสภาวะสิ่งแวดล้อมที่ดี การให้การบริการทางโภชนาการที่ดี การ
ให้ความรู้เรื่องสุขศึกษา การรักษาโรคให้หายขาด การพักผ่อนและการให้การสังคมสง -
เคราะห์ ยกเว้นด้านตำรวจที่ให้บริการด้านการรักษาพยาบาลเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม
ก็ตามผลงานที่ทุกหน่วยได้กระทำนั้นยังขาดลักษณะผสมผสาน มีแต่การเน้นหนักในด้านการ
รักษาพยาบาล โดยที่การให้การบริการในรูปแบบอื่นๆ เช่น การจัดสภาวะแวดล้อม การ
ให้สุขศึกษา ฯลฯ ยังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

นอกจากนี้การศึกษาได้ชี้ถึงลักษณะเฉพาะว่า ทหารและตำรวจมีการบริการด้านการแพทย์และเภสัชกรรมที่มีลักษณะแตกต่างไปจากธรรมดา เช่น ทหารอากาศ ให้บริการในคานเวาศาสตร์การบิน ทหารเรือ ให้บริการคานเวาศาสตร์ใต้น้ำ และตำรวจ ให้บริการคานเวาศาสตร์

ผลการให้บริการด้านการแพทย์และเภสัชกรรมของทหารและตำรวจ ซึ่งประเมินจากความเห็นของผู้ให้บริการและผู้บริการอยู่ในระดับ " พอใช้ได้ " ซึ่งผลลัพธ์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจในผลของการให้บริการ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันสาธารณสุขอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากมีปัญหาหลายประการ อาทิเช่น การให้บริการในส่วนกลางที่ดีกว่าการให้บริการในส่วนภูมิภาค ซึ่งความสามารถในการลำเลียงผู้ป่วย และผู้บาดเจ็บจากจุดปะทะ กลับมารักษาพยาบาลยังไม่รวดเร็วทันการ การรักษาพยาบาลในส่วนภูมิภาคยังประสบความขาดแคลนทั้ง เวชภัณฑ์ และยา ตลอดจนระบบการส่งกำลังบำรุงคานเวาศาสตร์และยก ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จุดสำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษาเรื่องนี้ คือปัญหาด้านการจัดองค์การและการบริหาร ซึ่งกองแพทย์กรมตำรวจประสบอยู่ในปัจจุบันคือ ลักษณะการจัดองค์การขาดความเหมาะสมในแง่ต่างๆ เช่น อำนาจการบังคับบัญชา การแบ่งงานและจัดประเภทของงาน การกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ การอำนวยความสะดวก ฯลฯ ทำให้การให้บริการทางการแพทย์และเภสัชกรรมยากที่จะบรรลุถึงเป้าหมายได้ ในการปรับปรุงงานบริการทางการแพทย์และเภสัชกรรม ได้เน้นถึงการปรับปรุงส่วนราชการของกองแพทย์ กรมตำรวจ และการกระจายบริการทางการแพทย์และอนามัยไปสู่ส่วนภูมิภาค.

Thesis Title   The Study of Military and Police Medical and
                  Pharmaceutical Services in Thailand.

Name   Pol. Capt. Hopydol Thongnopyua

Thesis Advisor   Assistant Professor Sunalinee Nikrothanonta Ph.D.
                    Mr. Dhawee Thanatprakul

Department   Pharmacy

Academic Year   1977

ABSTRACT

The study of military and police medical and pharmaceutical services in Thailand is intended to study the patterns of the service and the medical and pharmaceutical services rendered to military and police force for safeguarding manpower, providing welfare and boosting morale.

The result of this study is revealed that environmental sanitation, nutrition, health education, curative services, rehabilitation and social work are provided by military health care institutions whereas the police health care institution renders only curative services. It is noted that these services lack of proper integration and coordination. The provision of medical services is mostly directed towards the only aspect of curative service. On the contrary, other health services, for instance, promotive and preventive aspects has become less and less important.

The study is also indicated some special features of military and police medical and pharmaceutical services, i.e. the aviation medicine of the Thai Royal Air Force Medical Unit, the subaquatic medicine of the Royal Navy Medical Unit, the forensic medicine of the Police Department.

The evaluation of medical and pharmaceutical services from the questionnaires and the in-depth interview of the military and the police officials yields an unsatisfactory result as compared to other health care institutions. According to the grading scale of this study, fair or average is indicated because of many problems such as the service provisions in Bangkok are much better than those in the provinces, the capability of the transportation of the injured from the onslaught to the nearest medical unit is low, the severe shortage of medical and pharmaceutical supplies including its logistic system is inefficient.

This study also shows that one of the big problem is encountered with the inappropriate organization and management of the Police Medical Division due to the lack of unity of command, the overlapping of work, the unclear demarcation of authority relationship and segregation of duties and responsibility, etc. These problems and obstacles make it difficult to achieve the goals.

The recommendations for improving medical and pharmaceutical services of the military and the police are emphasized on the reorganization of the Police Medical Division and the decentrali-

zation of health care service delivery to the provinces.

กิติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนาลีนี้ นิโครธานนท์ และ
อาจารย์ทวี ชนตระกูล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ น.อ. พิสิทธิ์ สุทธิอารมณ ร.น. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิตสมาน กี่ศิริ ศาสตราจารย์ มล.ประนศ ชุมแสง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาณี กฤษณมิษ ที่ให้คำปรึกษาและกำลังใจ

กราบขอบพระคุณ พ.ต.อ.จีระ จารุเสน พ.อ.สุนันท์ โรจนวิภาต พ.อ.หญิง
สุนทรี เกษสังข์ น.ท.ชัชวาลย์ คุหิรัญ ร.น. ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลต่างๆ และช่วยให้คำชี้แจงที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยนี้

ขอขอบคุณ ทหารและตำรวจทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการกรอกแบบ
สอบถามตลอดจนให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ฉ
รายการรูปประกอบ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. การบริการทางการแพทย์และเภสัชกรรม	5
3. หน่วยงานให้บริการทางการแพทย์ และเภสัชกรรมของทหารและตำรวจ	20
4. การวิจัย	48
5. ขอสรุปและขอเสนอแนะ	137
บรรณานุกรม (เอกสารอ้างอิง)	145
ภาคผนวก ก. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการด้านการแพทย์ อนามัย และเภสัชกรรม ของทหาร และตำรวจ	152
ข. วิจารณ์การทางการแพทย์ของทหารอากาศ	156
ค. กราฟแสดงสถิติผู้ป่วย ของโรงพยาบาลสังกัดกองทัพบก และตำรวจ ปีงบประมาณ 2517 ทั้งแบบการสร้างกราฟธรรมดา และการสร้างโดยใช้หลักการคำนวณทางสถิติ	162
ง. แผนผังการปรับปรุง การแบ่งส่วนราชการ กองแพทย์ กรมตำรวจ ขึ้นเป็นกองบัญชาการ	169
จ. แผนผังการปฏิบัติงานของศูนย์บริการส่งกลับทางอากาศ	170
ประวัติการศึกษา	171

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1.	การตรวจคุณภาพน้ำบริโภคของสี่เหล่าทัพ ในปีงบประมาณ 2517 ...	51
2.	การตรวจสุขภาพ ก่าจักแมลง และก่าจักหนูของสี่เหล่าทัพ ในปี งบประมาณ 2517	52
3.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม ในหน่วยที่สังกัดอยู่	56
4.	การแสดงผลงานด้านโภชนาการ	58
5.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาวะโภชนาการในหน่วยงานที่สังกัด	59
6.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ความรู้ในด้านการศึกษาในหน่วยงาน ที่สังกัด	61
7.	แสดงกิจกรรมการป้องกันโรค ของกองทัพบก	63
8.	แสดงจำนวนผู้ได้รับการฉีดยาป้องกันบาดทะยัก ของกองทัพเรือ	64
9.	แสดงสถิติผู้ป่วยวัณโรคที่ได้รับการตรวจรักษา	65
10.	แสดงการตรวจพบพยาธิลำไส้ในทหารใหม่ ปีงบประมาณ 2517	66
11.	แสดงการปฏิบัติงานด้านอนามัยโรงเรียนของครอบครัวทหารเรือ ...	67
12.	การแสดงความคิดเห็นของทหาร และตำรวจในด้านการป้องกันโรค .	69
13.	สถิติผู้ป่วยนอกที่มารับการรักษาในโรงพยาบาล สังกัดกองทัพบก ปีงบประมาณ 2513-2517	74
14.	สถิติผู้ป่วยในที่มารับการรักษาในโรงพยาบาล สังกัดกองทัพบก ปีงบประมาณ 2513-2517	75
15.	สถิติผู้ป่วยทั้งนอกและใน ที่มารับการรักษาในโรงพยาบาล สังกัด กองทัพบก ปีงบประมาณ 2513-2517	76
16.	สถิติผู้ป่วยที่มารับการรักษาในโรงพยาบาล สังกัดกองทัพเรือ ปีงบ ประมาณ 2517	77

ตารางที่

หน้า

17.	สถิติผู้ป่วยที่มารับการรักษาในโรงพยาบาล ดังกักกองทัพอากาศ ปีงบประมาณ 2517	78
18.	สถิติผู้ป่วยที่มารับการรักษาในโรงพยาบาลตำรวจ ในปี พ.ศ.2513 และปี พ.ศ. 2516-2519	79
19.	เปรียบเทียบการให้บริการทางการแพทย์ ของโรงพยาบาลของ สี่เหล่าทัพ ปี2517	80
20.	ความคิดเห็น เกี่ยวกับการประสมัญหาคำนสถานพักฟื้น	84
21.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับทหาร ตำรวจที่พิการ หรือเสียชีวิต เนื่อง จากการปฏิบัติหน้าที่	85
22.	ปริมาณงานแผนกนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ	87
23.	ความคิดเห็นในเรื่องความเพียงพอ ของสถานบริการทางการแพทย์ และเภสัชกรรม	91
24.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการ และการรักษาพยาบาล ของสี่เหล่าทัพ	94
25.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการไปรับบริการค่านการแพทย์ และ เภสัชกรรม ของสี่เหล่า	99
26.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการลำเลียงขนส่งทหาร และตำรวจที่ บาดเจ็บจากจุดปะทะไปยังโรงพยาบาล	103
27.	แสดงกำลังพลของกองทัพบก ปีงบประมาณ 2517	117
28.	แสดงกำลังพลของทหารอากาศ ปีงบประมาณ 2517	118
29.	การกำลังพลของกองทัพอากาศ ข้าราชการเหล่าแพทย์ สังกัด ทอ. ปีงบประมาณ 2517	119
30.	แสดงกำลังพลของตำรวจ ปีงบประมาณ 2517	120

31.	นศกกำลังพลเหล่าแพทย์ที่วังกองทัพบก ปีงบประมาณ 2516 และ 2517	121
32.	งบประมาณในการใช้จ่ายค่าน้ำบริการทางการแพทย์ และ เภสัชกรรมของกองทัพบก	125
33.	งบประมาณค่าใช้จ่ายในการแพทย์ของกรมแพทย์ทหารเรือ ปีงบประมาณ 2517	126
34.	งบประมาณที่กรมแพทย์ทหารอากาศได้รับ ปีงบประมาณ 2513-2517	127
35.	งบประมาณค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ของตำรวจ ปีงบประมาณ 2517	128
36.	การเปรียบเทียบงบการแพทย์ของสี่เหล่าทัพ ปีงบประมาณ 2517	129
37.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ของหน่วยให้บริการค่าน้ำบริการแพทย์ และเภสัชกรรม	134

สารบัญรูปประกอบ

รูปที่

หน้า

1.	แสดงแผนผังการจัดแบ่งส่วนราชการของกรมแพทยทัหารบก	108
2.	แสดงแผนผังการจัดแบ่งส่วนราชการของกรมแพทยทัหารเรือ	109
3.	แสดงแผนผังการจัดส่วนราชการตามอัตรา ทอ.2506 ซึ่งใช้ อยู่ในปัจจุบัน	110
4.	แสดงแผนผังการจัดส่วนราชการของกรมตำรวจ	111
5.	แสดงการประสานงานโดยสมาคมแพทยทัหาร	136
6.	แสดงการจัดส่วนราชการกองเสนารักษากองทัพอากาศ ปี พ.ศ.2480 ..	156
7.	แสดงการจัดส่วนราชการ ตามอัตรา ทอ.2483	157
8.	แสดงการจัดส่วนราชการ ตามอัตรา ทอ.2491	158
9.	แสดงการจัดส่วนราชการ ตามอัตรา ทอ.2495	159
10.	แสดงการจัดส่วนราชการ ตามอัตรา ทอ.2498	160
11.	แสดงการจัดส่วนราชการของกรมแพทยทัหารอากาศที่เสนา เปลี่ยนแปลง	161
12.	แสดงสถิติผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน ของโรงพยาบาลสังกัดกองทัพบก ปีงบประมาณ 2513 ถึง 2517	162
13.	แสดงสถิติผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลตำรวจ ปีงบประมาณ 2513 และ 2516 - 2519	163
14.	แสดงสถิติผู้ป่วยใน ของโรงพยาบาลตำรวจ ปีงบประมาณ 2513 และ 2516 - 2519	164
15.	แสดงสถิติผู้ป่วยนอก ของโรงพยาบาลสังกัดทหารบก คำนวณโดยวิธี LEAST SQUARE METHOD (REGRSSION LINE)	165

16.	แสดงสถิติผู้ป่วยใน ของโรงพยาบาลสังกัดกองทัพบก คำนวณโดยวิธี LEAST SQUARE METHOD (REGRESSION LINE)	166
17.	แสดงสถิติผู้ป่วยนอก ของโรงพยาบาลตำรวจ คำนวณโดยวิธี LEAST SQUARE METHOD (REGRESSION LINE)	167
18.	แสดงสถิติผู้ป่วยในของ โรงพยาบาลตำรวจ คำนวณโดยวิธี LEAST SQUARE METHOD (REGRESSION LINE)	168
19.	แผนผังการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการ กองแพทย์ กรมตำรวจ ขึ้นเป็นกองบัญชาการ	169
20.	แผนผังการปฏิบัติงานของ ศูนย์บริการส่งกลับทางอากาศ	170